

Asia: VN/13551/2019

Valtioneuvoston periaatepäätös Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua kiertotalouden strategisesta ohjelmasta koskevasta valtioneuvoston periaatepäätöksen luonnoksesta.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että luonnonvarojen käytön globaalin kasvun ja sen aiheuttamien kielteisten ilmasto- ja ympäristövaikutusten torjuminen on välttämätöntä. Valtioneuvoston periaatepäätös kiertotalouden strategisesta ohjelmasta tarjoaa tähän tarkoitukseen tarpeellisia kannustimia ja työkaluja.

Kiertotalouden strategisen ohjelman visiona on hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta Suomen menestyvän talouden perustana vuonna 2035, tavoitteinaan:

- Uusiutumattomien luonnonvarojen kulutus vähenee, ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö voi kasvaa siten, että kotimaan primääriraaka-aineiden kokonaiskulutus ei 2035 ylitä vuoden 2015 tasoa. Vientituotteiden valmistukseen käytetyt luonnonvarat eivät kuulu tavoitteen piiriin.
- Resurssien tuottavuus kaksinkertaistuu vuoden 2015 tilanteesta vuoteen 2035 mennessä.
- Materiaalien kiertotalousaste kaksinkertaistuu vuoteen 2035 mennessä.

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää konkreettisten tavoitteiden asettamista tarpeellisena, jotta tarvittavien toimenpiteiden muotojen ja mittaluokkien hahmottaminen helpottuvat. Tavoitteet ovat kunnianhimoisia, eivätkä toteudu ilman uusia, kaikilla yhteiskunnan sektoreilla käyttöön omaksuttavia toimintamalleja.

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä kiertotaloustavoitteisiin sisältyvää erottelua koskien uusiutuvia ja uusiutumattomia luonnonvaroja. On olennaista edistää materiaalien kulutuksen

painottumista entistä enemmän uusiutuviin luonnonvaroihin samalla huolehtien, että osaaminen ja yhteistyöverkostot niiden täyden potentiaalain hyödyntämiseksi kehittyvät jatkuvasti.

Kansallisen ja EU-rahoituksen suuntaaminen kiertotaloutta edistävään tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan on tervetullutta. Muun muassa Etelä-Pohjanmaan koulutustoimijoilla on jo ennestään kiertotalousosaamista, jonka edelleen kehittäminen ja laajempi hyödyntäminen voi näin mahdollistaa kiertotalousohjelman myötä. Alueiden ja kuntien kiertotalousekosysteemien vauhdittaminen palvelee laajempia yhteisöjä tuomalla kiertotalouden edelläkävijöitä ja omaa kiertaloussiirtymäänsä vasta aloittavia toimijoita yhteen. Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että kiertotalousekosysteemejä tuettaessa on huomioitava syntyvän ekosysteemiverkoston kattavuus niin osaamisalojen kuin alueellisten tarpeiden osalta.

Kuntien hankintasektorilla on potentiaalia kasvattaa kiertotaloushengen mukaisten tuotteiden kysyntää merkittävästikin. Etelä-Pohjanmaan liitto haluaa muistuttaa, että julkisten hankintojen vähähiilisyysratkaisuja ja kiertotalouskriteerejä kehitettäessä on huolehdittava myös kuntien ja alueiden hankinta-asiantuntijoiden riittävästä osaamisesta ja tuesta samalla, kun sovellettavien kriteerien ja määräysten kokonaisuus kasvaa.

Etelä-Pohjanmaan liitto näkee ilahduttavana valtioneuvoston aikeen edistää taloudellista ohjausta koskien jaettavia liikkumispalveluita, joiden kehittämiseksi Etelä-Pohjanmaan kunnat ovat osoittaneet pitkäaikaista kiinnostusta ja yhteistyöhalua, mutta joiden osalta konkreettiset edistysaskeleet ovat jääneet vaille tarpeellista resurssointia. Kuntien tarjoamat kutsupohjaiset, jaettavat kuljetuspalvelut voivat tehokkaasti edistää kiertotaloustavoitteiden toteutumista ja toimia suunnannäyttäjinä, jotka kannustavat kansalaisia myös muiden yhteiskäyttöpalveluiden käyttäjiksi.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä kiertotalouden strategisesta ohjelmasta kunnat ja alueet tunnustetaan kiertotalouden edistämisen avainpelaajiksi. Ohjelman yhtenä toimenpiteenä mainitaan luonnonvarojen käytön kansallinen sopimus, jonka osana esimerkiksi kunnat tai yritykset voisivat tehdä vapaaehtoisia sitoumuksia kiertotalouden edistämiseksi. Sitoumusten tueksi on tarkoitus laatia skenaarioita Suomen materiaalijalanjäljen vaikutuksista ympäristöön ja talouteen. Lisäksi ohjelman toimenpiteenä mainitaan erilaisten tieto- ja datalähteiden yhteen kokoaminen ja avaaminen eri toimijoiden käyttöön, minkä voidaan katsoa hyödyttävän kaikkia osapuolia sitoumusten ja niihin sisältyvien toimenpiteiden suunnittelussa.

Etelä-Pohjanmaan liitto muistuttaa, että osana luonnonvarojen käytön kansallista sopimusta tulee ottaa huomioon ilmasto-, kiertotalous- ja luonnon monimuotoisuustavoitteiden ajoittain ristiriitaisetkin vaikutukset. Lisäksi luonnonvarojen käytön kansallisen sopimuksen ja skenaarioiden ohella tulee voida selvittää, tunnistaa ja huomioida myös sellaiset alueelliset erot, jotka vaikuttavat esimerkiksi siihen, millainen on energia-alan, maankäyttösektorin ja elinkeinoelämän kiertotalousratkaisujen paikallinen, eri tavoitteet, olosuhteet ja vaikutukset parhaiten huomioiva kokonaisuus. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla suuri turvemaiden osuus sekä alkutuotannon

merkittävä rooli asettavat maankäyttösektorin kiertotalous- ja hiilineutraaliustavoitteille hyvin toisenlaiset lähtökohdat moniin muihin alueisiin verrattuna.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että osana kiertotalousohjelman toimeenpanoa tulee varmistaa alueiden riittävät edellytykset ja resurssit, joiden avulla ne voivat täyttää hiilineutraalin kiertotalouden ja luonnon monimuotoisuuden kannalta olennaisimmat, paikallisten ja alueellisten ratkaisujen onnistumiseen vaikuttavat tietoaукот sekä ohjata toimenpiteitä laajemmasta, kuntarajat ylittävästä sekä ylimaakunnallisesta näkökulmasta.

Etelä-Pohjanmaan liitolla ei ole kiertotalouden strategista ohjelmaa koskevasta valtioneuvoston periaatepäätöksen luonnoksesta muuta huomautettavaa.

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO

Asko Peltola	Susanna Anttila
Maakuntajohtaja	Maakuntasuunnittelija

Anttila Susanna
Etelä-Pohjanmaan liitto